

מדוע רב יוסף הוא ה"מתרגם"?

ר"ט"ב"א (מגילה ע"א)

אמר רב יוסף אלמלא תרגומא דהאי

קרא וכו'. הא דאשכחן לרב יוסף דעסיק ומיירי בתרגום טובא בכל דוכתא, משום דהוי סגיא נהור ולא היה יכול ללמוד דברים שבכתב על פה ולפיכך היה קורא הפסוקים בתרגום שהוא דבר שבעל פה:

ר"א' (ק"א ע"ב)

כדמתרגם רב יוסף. נקט רב יוסף לפי שהיה בקי בתרגום שיש כמה ענייני תרגום ולא כדפירש בעלמא לפי שהיה סגי נהור ודברים שזכתב אי אתה רשאי לומר על פה ולכך היה אומר תרגום למשום עת לעשות אמר התם דשרי ואין לך עת לעשות גדול מזה:

כיצד ומתי רב יוסף התעוור?

ר"מ"ג"ן (קידושין ע"א)

רב יוסף פתח ונסתמא הוה כדאמרין באגדה משום דלא מצי קאי בנפשיה דלא לאיסתכולי בר מד' אמות דיליה.

ר"ב' ה"ב' (ר"א)

(ב) והיה סגי נהור. כתב מקור חיים ס"פ שלח לך וז"ל אמרו כי רב יוסף ישב בבית אפל מ' יום וראה להביא לפניו אבני שיש והסתכל בהם ונעשה סגי נהור, ואין ספק שזה בתכלית הפרישות, ואמרו שכן עשה רב אשי. וא' מגדולי הרופאים נסתמא וזאו הרופאים לרפאותו וא"ל איני רואה לראות יותר כי די לי במה שראיתי, ויפה אמר החכם יוני שלח נראה מהלכת הדברים טוב משנראה עכ"ל. וצ"פ החובל (פ"ז א') אמר מריש הוה אמינא מאן דאמר לי סומא פטור ממלות עבידנא יומא טבא לרבנן כו' דפטיכנא ועבידנא עכשיו דאמרו כו' דגדול המאווה כו':

ר"ב' (ר"א ע"ב)

א"ל רב לרב שימי. שימי את. אתה הוא זה שימי. לפי שלא היה רואהו משום דהוי ביה ברב מילי דחסידות שלא היה מגביה עיניו מן הארץ ולפניו היה מביט מרוב ענוה וזו אחת היתה ממדותיו. ורצה לנהוג במדה זו רב יוסף ורב ששת תלמידיו ונעשו סגי נהורין.

ר"ב' (ר"א ע"ב) (המקרא והמסורה, ע"א י"ד, הערה 3)

אם שנולד עם חוש הראות כאשר נזכר מסגנונו של רב יוסף שאמר חזינא לה לכילא דבי רב (שבת קל"ח ע"א), סגנון זה אינו שגור בפי אדם שלא ראה מאורות מימיו, ועיין ביומא י' ע"א תני רב יוסף סקיסהן כו' שמיוסד על בקיאות במדידת שטחים, וכזה בחולין נ"ט ע"ב א"ר יוסף שיתסר אמהתא הוי כו', ובגטין פ"ח ע"ב רב יוסף יתיב וקא מעשה אגיטי כו' וכאלו. כן גם רב ששת חבירו ראה בבא בתרא ט' ע"א שאמרה אמיה דרב ששת ליה חזי להני דדא דמצית מנייהו, ובגטין ל"ד ע"א רב ששת אשקליה גיטא לההוא גברא וכו'. ועי' תוס' עירובין צ"ו א' ב' ד"ה דילמא, ומגילה י"ט ע"ב סד"ה ור"י מכשיר ובגמ' סוכה כ"ט ע"א דאמר רב יוסף פנו לי מאני מהכא כו' שאנינא דעתאי, ובזה נדחתה הוכחת הגרד"ל בהגותיו לקדושין פ"א ע"א דגם בסומא מועיל יחוד בעלה בעיר שיתכן דעובדא הוי קודם שנסתמא, ראה שם, ונודעת קבלת הגאונים שרב יוסף ורב ששת מדעתם סמו עיניהם בכדי שלא להסתכל לבר מד' אמות כמדתו של רב (ראה תשובות הגאונים סי' קע"ח, פי' ר"ג מאוה"ג סוף מנחות, חדושי הרמב"ן קדושין ל"א ור"ן שם). אמנם יפלא לומר שחבילו בעצמם (ע' בבא קמא צ"א ע"ב דאין אדם רשאי לחבול בעצמו, ומה גם דלא רשאי אדם מישראל למיעבד טצדקי למיפטר נפשיה ממצות, ראה תוס' בבא קמא פ"ז ע"א ד"ה וכן היה ר"י פוטר מכל מצות האמורות בתורה כו' שאפילו ראה ונסמא נמי, ובזה אמר צ' ע"ב בר נש דאשתכח פגים לית ביה מהימנותא כו', שם נשא קכ"ג ע"ב, ובנצוצי אורות לזהר יתרו פ"ו ע"ב מחוות יאיר סי' קע"ו), ויתכן כי בישיבתם בבית אפל ארבעים יום והסתכלותם אחרי כן באבני שיש (ראה בסה"ד בערכיהם) חפצו לכהות עיניהם לבלתי ראות מרחוק ואך לבסוף נסתמו.